ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Гомельскі Універсітэт

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ, ПРАФКОМА І МЯСЦКОМА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

Год выдання другі
№ 7 (48)
СУБОТА 17 КАСТРЫЧНІКА 1970 года

Цана 2 кап.

СЁННЯ Ў НУМАРЫ:

Насустрач XXIV з'езду Камуністычнай партыі Савецкага Саюза — 1-я стар.
Пішам гісторыю камсамола — 1-я стар.
Энгельс і прыродазнаўства—2-я стар.
Адкрытая дэкада кафедры — 2-я стар.
Добра дапамаглі хлебаробам — 3-я стар.
Студэнты універсітэта — у братняй Польшчы — 3-я стар.
Весткі з практыкі — 4-я стар.

ЗВАРОТ

КАЛЕКТЫВУ ВЫКЛАДЧЫКАЎ, СТУДЭНТАЎ, АСПІРАНТАЎ І СУПРАЦОЎНІКАЎ ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ДА НАВУКОВА-ПЕДАГАГІЧНЫХ РАБОТНІКАЎ ВЫШЭЙШЫХ І СЯРЭДНІХ СПЕЦЫЯЛЬНЫХ НАВУЧАЛЬНЫХ УСТАНОЎ І НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧЫХ ІНСТЫТУТАЎ

ДАРАГІЯ ТАВАРЫШЫ!

Калектыў Гомельскага дзяржаўнага універсітэта, як і ўвесь савецкі народ, з вялікім натхненнем успрыняў паведамленне аб скліканні ў сакавіку 1971 года XXIV з'езда КПСС. Кожны з'езд нашай партыі знамянуе сабой новую важнейшую вяху ў развіцці савецкага грамадства, у выпрацоўцы навукова-абгрунтаванай палітыкі па далейшаму будаўніцтву камунізма ў нашай краіне.

Рыхтуючыся дастойна сустрэць чарговы вышэйшы форум нашай партыі, мы звяртаемся да вас, дарагія таварышы, з заклікам дабівацца далейшага ўздыму ўсёй ідэалагічнай работы, творчага і глыбокага вывучэння вялікай ленінскай тэарэтычнай спадчыны, паляпшэння ідэйнага выхавання студэнцкай моладзі ў рашэнні гістарычных задач, пастаўленых перад работнікамі навукі і тэхнікі, навучальных устаноў Цэнтральным Камітэтам КПСС і Савецкім урадам.

Наш калектыў у перадз'ездаўскі перыяд прыкладзе ўсе намаганні да таго, каб павысіць тэарэтычны і метадычны ўзровень выкладання грамадскіх навук, дабіваючыся глыбокага авалодвання студэнтамі рэвалюцыйнай тэорыяй марксізма-ленінізма і яе творчага прымянення ў практычнай дзейнасці.

Ідучы насустрач XXIV з'езду КПСС, мы абавязуемся палепшыць якасць падрыхтоўкі высокакваліфікаваных спецыялістаў для народнай гаспадаркі, навуковых устаноў і школ, здольных паспяхова рашаць задачы камуністычнага будаўніцтва.

Вучоныя універсітэта, уключыўшыся ў спаборніцтва ў гонар маючага адбыцца партыйнага з'езда, узялі абавязацельства аказаць калгасам і саўгасам вобласці навукова-практычную дапамогу ў паспяховым выкананні пастановы ліпеньскага (1970 г.) Пленума ЦК КПСС.

Адной з вядучых навуковых праблем, распрацоўваемай ва універсітэце, з'яўляецца праблема даўгавечнасці і якасці машын і механізмаў, якая мае вялікае народнагаспадарчае значэнне. У прыватнасці, група вядучых работнікаў універсітэта ў бліжэйшы час прыступіць да выканання заказаў службы буравога абсталявання на прадпрыемствах аб'яднання «Беларусьнафта» і раду машынабудаўнічых заводаў Гомельскай вобласці.

Калектыў прафесараў і выкладчыкаў абавязуецца ўзняць на больш высокі ўзровень лекцыйна-прапагандысцкую работу, прачытаць на прадпрыемствах і ва ўстановах, калгасах і саўгасах вобласці не менш 500 лекцый і дакладаў на грамадска-палітычныя, прыродазнаўча-навуковыя і сельскагаспадарчыя тэмы, арганізаваць правядзенне выязных пасяджэнняў кафедр, Саветаў факультэтаў і навукова-тэарэтычных канферэнцый у раёнах і сярэдніх спецыяльных установах вобласці.

Мы заклікаем калектывы ВНУ, сярэдніх спецыяльных і навукова-даследчых устаноў уключыцца ў спаборніцтва па дастойнай сустрэчы XXIV з'езда КПСС.

Зварот прынят партыйнай, прафсаюзнай і камсамольскай арганізацыямі Гомельскага дзяржаўнага універсітэта.

На здымку: студэнты біёлага-глебавага факультэта на практычных занятках у лабараторыі гісталогіі і цыталогіі.

На парадку дня сходу — гатоўнасць да зімы

Адбыўся сход партыйнай арганізацыі адміністрацыйна-гаспадарчай часткі універсітэта. На парадку дня стаяла пытанне аб гатоўнасці памяшканняў да зімы.

Дакладчык загадчык гаспадаркі т. Бубнаў і выступаючыя ў спрэчках глыбока прааналізавалі становішча спраў, указалі на тыя недаробкі, якія яшчэ ёсць у падрыхтоўцы да зімовага перыяду і намецілі канкрэтныя мерапрыемствы па іх ухіленню.

Партыйны сход прыняў адпаведнае рашэнне.

Наш. кар.

НА ЗДЫМКУ: ідуць заняткі ў сістэме палітасветы на гісторыка-філалагічным факультэце.

Да 40-годдзя камсамольскай арганізацыі ГДУ

ПІШАМ ГІСТОРЫЮ КАМСАМОЛА

У гэтым годзе наша камсамольская арганізацыя адзначае свой юбілей.

За 40 год існавання інстытута, а потым універсітэта падрыхтавана звыш 14 тысяч высокакваліфікаваных спецыялістаў.

Мы сустракаліся з некаторымі выпускнікамі нашай ВНУ. З успамінамі аднаго з іх, Абрама Сямёнавіча Рабіновіча, цяпер дырэктара сярэдняй школы № 38 горада Гомеля, мы хочам пазнаёміць чытачоў. Вось што расказаў А. С. Рабіновіч:

— Мы паступалі ў інстытут у асноўным не пасля школы, а скончыўшы рабфак і маючы стаж работы. Сам я вучыўся на рабфаку і працаваў токарам на фабрыцы «Праца», а ў 1936 годзе стаў студэнтам фізіка-матэматычнага факультэта. Мы імкнуліся вучыцца добра. Атмасфера ў інстытуце была па-сапраўднаму камсамольскай. Сярод нас не было такіх, хто б нядобрасумленна адносіўся да заняткаў, дрэнна паводзіў сябе.

Гэта былі апошнія перадваенныя гады. Ва ўмовах рэзкага абвастрэння міжнароднага становішча Камуністычная партыя і Савецкі ўрад прымалі ўсе меры па ўмацаванню абараназдольнасці дзяржавы.

Камсамольская арганізацыя нашага інстытута вялікую ўвагу ўдзяляла рабоце абаронных гурткоў. Кожны студэнт імкнуўся стаць значкістам ГСА, ГСХА, Варашылаўскім стралком, здаваў нормы фізкультурнага комплексу ГПА.

Юнакі і дзяўчаты набывалі спецыяльнасці парашутыстаў і планерыстаў, сумяшчалі вучобу ў інстытуце з заняткамі ў аэраклубе. Я выканаў другі разрад па ўсіх нарматывах, увахадзіў у склад зборнай каманды інстытута, якая заняла першае месца на Усебеларускай ваенізаванай спартакіядзе студэнтаў.

Умелі камсамольцы і адпачываць. Мы наладжвалі цікавыя вечары ў інстытуце, рабілі культпаходы ў тэатр.

Мы жылі дружна і згуртавана. Нас аб'ядноўвала вялікае пачуццё сяброўства, чулых адносін аднаго да другога. Кожны лічыў сябе адказным за лёс таварыша. Абыякавасць разглядалася як вялікае зло і бязлітасна ганьбілася ў арганізацыі. Поспехам жа сяброў мы радаваліся шчыра, ад усяго сэрца.

Нельга не сказаць і вось яшчэ аб чым. У 1940 годзе многія настаўнікі былі прызваны на службу ў рады Чырвонай Арміі. Іх замянілі камсамольцы, студэнты выпускных курсаў. Быў паслан, у асноўным, на работу ў сяло і вялікі атрад студэнтаў нашага інстытута. У тым ліку я і мае сябры-аднакурснікі. Нам даводзілася не толькі праводзіць заняткі ў школе, але і самастойна рыхтавацца да дзяржаўных экзаменаў. Нашы аднакурсніцы, якія засталіся ў інстытуце, акуратна вялі канспекты і дасылалі іх копіі нам. Вядома, пры такой сістэме падрыхтоўкі было цяжкавата. Але, нягледзячы на гэта, дзяржаўныя экзамены былі здадзены паспяхова, а студэнты Гершанок, Герус, Бялянкін і рад іншых атрымалі дыпломы з адзнакай.

Гады студэнцкага жыцця засталіся на ўсё жыццё ў нашай памяці. Пасля атрымання дыпломаў нас чакала яшчэ больш цяжкае выпрабаванне. Вялікая Айчынная вайна з'явілася суровым выпрабаваннем нашай мужнасці, адданасці савецкай краіне. Са зброяй у руках маладыя педагогі сталі на абарону любімай Радзімы.

Многія мае сябры аддалі сваё жыццё за шчасце будучых пакаленняў.

Не вярнуліся з франтоў Вялікай Айчыннай вайны былы сакратар камітэта камсамола фізіка-матэматычнага факультэта Іван Разанскі, Мікалай Глушэц, Крукоўскі, Каласкоў, Левін і многія іншыя выпускнікі 1940 года.

Е. КАЛАЧ,
А. ШАЮНОВА,
студэнткі другога курса гісторыка-філалагічнага факультэта.

СТАЛІ ДОБРАЙ ТРАДЫЦЫЯЙ

Адкрытыя дэкады кафедр сталі ўжо традыцыяй. На працягу мінулага года некалькі кафедр паведамілі аб сваіх поспехах у навуковай і вучэбнай рабоце, аб сувязі са школамі, сваіх планах на будучае. У перыяд дэкад праходзілі адкрытыя лекцыі выкладчыкаў кафедр, праводзіліся іншыя мерапрыемствы.

Добрая традыцыя працягваецца і сёлета. І адкрыла серыю дэкад кафедра матэматычнага аналізу. Гэта не выпадкова. Калектыў выкладчыкаў, амаль палавіна з якіх маюць вучоныя ступені, праводзіць значную навуковую работу. Так, загадчык кафедры, кандыдат фізіка-матэматычных навук Ф. І. Шмідаў мае ў сваім актыве 36 навуковых работ. 30 работ апублікаваў кандыдат тэхнічных навук Ю. А. Кашын, яго калега В. П. Стаўроў — 22 работы. Спіс гэты можна працягваць.

Выкладчыкі кафедры нямала зрабілі ў галіне тэорыі матэматыкі. Напрыклад, Фёдар Ісакавіч Шмідаў устанавіў, што ў будове функцый, якія, як вядома, адлюстроўваюць сувязь паміж з'явамі аб'ектыўнага свету, могуць рэалізавацца толькі тры магчымасці, што яны, як і ўвесь матэрыяльны свет наогул, падпарадкоўваюцца законам. Іншымі словамі, устаноўлена, што ў будове функцый існуе парадак і гармонія. Такім чынам, гэты вывад мае не толькі чыста матэматычнае, але і філасофскае значэнне.

Карысныя элементы для навукі і тэхнікі ўтрымліваюцца і ў работах кандыдатаў навук Анісіма Антонавіча Юшчанкі, Васіля Пятровіча Стаўрова, Аляксея Нікіфаравіча Бекарэвіча.

Выкладчыкі кафедры і зараз плённа працуюць у галіне навукі. Так, Ф. І. Шмідаў завяршыў работу над доктарскай дысертацыяй. Над доктарскімі дысертацыямі працуюць Ю. А. Кашын, В. П. Стаўроў, Г. А. Фрыдман, А. А. Юшчанка, над кандыдацкай — В. Ф. Філіпцоў.

Належным чынам наладжана і вучэбная работа на кафедры. Так, агульная паспяховасць па кафедры склала ў мінулым навучальным годзе 96,3 працэнта. Нядрэнна пачат і новы навучальны год.

Выкладчыкі кафедры вядуць значную грамадскую работу. Яны часта выступаюць з лекцыямі перад настаўнікамі школ, працуюць са здольнымі ў матэматыцы* вучнямі школ горада. Для гэтай мэты 7 год назад была створана юнацкая матэматычная школа За гэты час больш 100 яе выпускнікоў паступілі ў разнастайныя ВНУ краіны.

За плённую работу ў юнацкай матэматычнай школе, а таксама ў пытаннях распаўсюджання матэматычных ведаў многія выкладчыкі кафедры ўзнагароджаны граматамі аблана, гарана, а Аляксей Нікіфаравіч Бекарэвіч — граматай Міністэрства асветы БССР.

На кафедры рэгулярна выпускаецца змястоўны матэматычны бюлетэнь. Нядаўна выйшаў яго 26-ы нумар.

Вялікія і шырокія сувязі выкладчыкаў кафедры з навучальнымі ўстановамі краіны. Кафедра мае дзелавыя сувязі з 17 універсітэтамі і навукова-даследчымі інстытутамі. Выкладчыкі кафедры друкаваліся ў дваццаці навуковых часопісах, удзельнічалі ў саюзных, рэспубліканскіх навуковых канферэнцыях.

Можна прывесці яшчэ многа фактаў, якія датычацца шматграннай дзейнасці кафедры. Усе яны сведчаць аб тым, што калектыў кафедры матэматычнага аналізу правільна рашае задачы, пастаўленыя перад ім, і даб'ецца новых значных поспехаў.

На здымку: каля стэнда кафедры матэматычнага аналізу.

Наш кар.

ДА 150-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ

ЭНГЕЛЬС І ПРЫРОДАЗНАЎСТВА

Фрыдрых Энгельс належыць да самых выдатных мысліцеляў і рэвалюцыянераў у гісторыі чалавецтва. «Нельга зразумець марксізм і нельга цэльна выкласці яго, — адзначаў У. І. Ленін, — не лічачыся з усімі творамі Энгельса».

Пры стварэнні дыялектыка-матэрыялістычнага вучэння перад заснавальнікамі марксізма паўстала сапраўды грандыёзная задача — абагульніць з новых пазіцый вынікі развіцця прыроды, грамадства і чалавечага мыслення. Прайшоўшыя з таго часу дзесяцігоддзі паказалі здзіўляючую прадбачлівасць Маркса і Энгельса ў многіх пытаннях.

У сілу склаўшыхся абставін значная частка работы па філасофскаму асэнсаванню пытанняў прыродазнаўства выпала на долю Фрыдрыха Энгельса. У яго рабоце над дыялектыкай прыродазнаўства можна выдзеліць тры асноўных этапы (гл. Кедраў Б. М. «Як працаваў Ф. Энгельс над дыялектыкай прыродазнаўства». «Веды», М., 1969). Першы — з пачатку творчай дзейнасці Энгельса (гэта значыць, з пачатку 40-х гадоў XIX стагоддзя) да 1870 года, калі ён атрымаў магчымасць прыступіць да сістэматычнага даследавання дыялектыкі прыродазнаўства. На працягу гэтых 30 год Энгельс толькі прыступае да вывучэння дыялектыкі прыроды і эпізадычна, ад выпадку да выпадку, пачынае яе раскрываць. Пагэтаму, як адзначае акадэмік Б. М. Кедраў, гэты этап можна назваць **падрыхтоўчым.**

Другі этап (з 1870 г. і да смерці К. Маркса) уключае ў сябе сістэматычнае і ўсебаковае раскрыццё Энгельсам дыялектыкі прыродазнаўства. У гэты найбольш плённы і важны перыяд у рабоце Энгельса над дыялектыкай прыродазнаўства (70-я гады — пачатак 80-х гадоў) ствараюцца «Анты-Дзюрынг» і асноўная частка «Дыялектыкі прыроды». У адпаведнасці з гэтым другі этап можна назваць **асноўным.**

Трэці і апошні этап наступіў пасля смерці Маркса, калі Энгельс практычна поўнасцю пераключаецца на іншыя работы, у асаблівасці на незакончаныя рукапісы II і III тамоў «Капіталу». На працягу гэтага перыяду (з сакавіка 1883 года да сваёй смерці ў 1895 г.) Энгельс паспявае толькі спарадычна, урыўкамі звяртацца да пытанняў прыродазнаўства, галоўным чынам тады, калі ён рыхтуе да перавыдання кнігу «Анты-Дзюрынг» або піша работу «Людвіг Фейербах і канец класічнай нямецкай філасофіі». Гэты перыяд можа быць назван **заключным.**

Даследаванні Ф. Энгельсам уласна дыялектыкі прыродазнаўства сканцэнтраваліся на трох вялікіх храналагічна акрэсленых групах праблем: 1) на мінулым (пытанні гісторыі прыродазнаўства прыкладна да сярэдзіны XIX стагоддзя); 2) сучасным (праблемы сучаснай яму навукі) і 3) будучым (асноўныя тэндэнцыі і перспектывы) навукі. Сваю задачу Ф. Энгельс бачыў у тым, каб у кожнай з гэтых галін канкрэтна прымяняўся дыялектычны спосаб і з яго дапамогай раскрыць як аб'ектыўную дыялектыку прыроды, так і дыялектыку працэсу навуковага пазнання.

Найбольш поўна гэтая задача вырашана ў «Дыялектыцы прыроды». Дзве асноўныя ідэі пранізваюць кнігу, а таксама блізкія да яе па думках раздзелы іншых кніг Энгельса — **ідэя адзінства свету і ідэя гістарычнага развіцця прыроды.**

Калі ў «Анты-Дзюрынгу» сцвярджаецца толькі **тэзіс** аб матэрыяльным адзінстве свету, якое даказваецца «доўгім і цяжкім развіццём філасофіі прыродазнаўства», то ўжо ў «Дыялектыцы прыроды» усебакова разгледжана роля прыродазнаўчых навук у доказе адзінства свету і паказана, што ў выніку трох вялікіх адкрыццяў XIX стагоддзя (адкрыццё клеткі, узнікненне эвалюцыйнага вучэння Ч. Дарвіна і адкрыццё закону захавання і пераўтварэння энергіі) стала магчымым абаснаваць філасофскі погляд на свет як на адзінае цэлае.

Абагульніўшы даныя сучаснай яму фізікі, а таксама хіміі, біялогіі і іншых навук, Энгельс вылучыў прынцып узаемасувязі матэрыі і руху, сфармуляваўшы яго наступным чынам: асноўныя віды матэрыі валодаюць асобнымі, толькі ім уласцівымі формамі (відамі) руху, напрыклад: механічнай, фізічнай, хімічнай, біялагічнай і, нарэшце, сацыяльнай, прычым кожная наступная форма руху ўключае ў сябе папярэднія.

Асноўныя віды матэрыі і ўласцівыя ім формы руху не могуць быць абсалютна размежаваны; тым больш недапушчальна настойваць на абсалютных гранях унутры кожнай з іх, напрыклад, унутры арганічнай прыроды паміж асобнымі відамі жывёлін або раслін. «Цэнтральным пунктам дыялектычнага разумення прыроды, — пісаў Ф. Энгельс, з'яўляецца ўразуменне таго, што... супрацьлегласці і адрозненні, хоць і існуюць у прыродзе, але маюць толькі адноснае значэнне, і што, насупраць, іхняя ўяўляемая нерухомасць і абсалютнае значэнне прыўнесены ў прыроду толькі нашай рэфлексіяй».

Далей Энгельс указвае, што адноснасць межаў паміж асноўнымі формамі матэрыі і адпаведнымі іх формамі руху (і ўнутры гэтых форм руху) вызначаецца: 1) наяўнасцю **пераходных форм,** 2) існаваннем глыбокіх **унутраных сувязей** паміж асноўнымі формамі руху і 3) іх здольнасцю **заканамерна пераўтварацца адна ў другую.**

Развіваючы філасофскі змест велізарных адкрыццяў мінулага стагоддзя, Ф. Энгельс настойвае на якаснай **незнішчальнасці матэрыі і руху.** Ён сцвярджае, што ў вечным кругазвароце руху прыроды кожная канечная форма існавання матэрыі мінучая, у ім «нішто не вечнае, акрамя вечна змяняючайся, вечна рухаючайся матэрыі і законаў яе руху і змянення... У нас ёсць упэўненасць у тым, што матэрыя ва ўсіх сваіх пераўтварэннях застаецца вечна адной і той жа, што ні адзін з яе атрыбутаў ніколі не можа быць згублены і што пагэтаму з той жа самай жалезнай неабходнасцю, з якой яна калі-небудзь знішчыць на Зямлі свой вышэйшы колер — мыслячы дух, яна павінна будзе яго зноў нарадзіць дзе-небудзь у іншым месцы і ў іншы час». Гэта палажэнне Энгельса істотна абагачае тэзіс аб матэрыяльным адзінстве свету. Даная ім ва «Уводзінах» да «Дыялектыкі прыроды» філасофская карціна свету як адзінага цэлага і па сённяшні дзень захоўвае сваё значэнне, хаця, як указвае і сам Энгельс, вучоныя заклікаыя безупынна змяняць карціну свету, таму што з кожным новым вялікім адкрыццём у прыродазнаўстве матэрыялізм непазбежна павінен прымаць новы від.

Другая важнейшая ідэя «Дыялектыкі прыроды» — гэта ідэя гістарычнага развіцця прыроды. Трэба адзначыць, што Энгельс **дэталёва** прааналізаваў з філасофскіх пазіцый абмяркоўваючыяся ў канцы XIX стагоддзя гіпотэзы і тэорыі адносна данага пытання. Асаблівую яго ўвагу прыцягнулі філасофскія спрэчкі вакол праблемы **паходжання жыцця на Зямлі,** паколькі гэтая праблема як у часы Энгельса, так і ў нашы дні была і застаецца найменш даследаваным «інтэрвалам» гістарычнага развіцця прыроды на нашай планеце. Маючы ў сваім распараджэнні толькі самыя агульныя філасофскія пасылкі, Энгельс сцвярджаў, што першапачатковы носьбіт жыцця — бялок — не мог мець клеткавай структуры і што недарэчна «тлумачыць узнікненне хаця б адной адзінай клеткі прама з мёртвай матэрыі, а не з безструктурнага бялку...» Адкрыццё ў 90-я гады мінулага стагоддзя Д. І. Іваноўскім вірусаў і бурнае развіццё біялогіі ў XX стагоддзі даказалі геніяльную прадбачлівасць Энгельса ў гэтым пытанні. Цяпер навуцы вядомы вірусы і некаторыя іншыя віды жывога, не валодаючага клеткавай будовай.

Разглядаючы пытанні гістарычнага развіцця прыроды, Энгельс бачыў сапраўдную рухаючую сілу гэтага развіцця ў барацьбе ўзаемазвязаных і ўзаемапранікаючых супрацьлегласцей. На шматлікіх прыкладах ён паказаў, што ў выніку гэтай барацьбы праходзіць узаемапераўтвараемасць відаў і форм яе руху.

Разглядаючы ўвесь доўгі шлях гістарычнага развіцця прыроды, Энгельс аддае даніну належнага заслугам Ч. Дарвіна, а ў артыкуле «Роля працы ў працэсе пераўтварэння малпы ў чалавека» (1876 г.) абгрунтоўвае ідэю аб ролі працы ў фарміраванні чалавека і яго свядомасці. Ён піша, што з'яўленне чалавека ёсць вынік вызвалення рукі і паступовага развіцця працоўнай дзейнасці нашых далёкіх продкаў. Калі жывёла толькі **карыстаецца** знешняй прыродай і праводзіць у ёй змяненні проста ў сілу свайго прысутнічання, то ўжо чалавек «...уносімымі ім змяненнямі прымушае яе служыць сваім мэтам, уладарыць над ёй».

Ясна ўсведамляючы важнасць разумення і творчага прымянення натуралістамі дыялектычнага матэрыялізму, Ф. Энгельс пісаў у 1885 годзе: «Калі прыродазнаўства навучыцца засвойваць вынікі, дасягнутыя развіццём філасофіі ў выніку двух з паловай тысячагоддзяў, яно толькі **дзякуючы гэтаму** (падкрэслена намі — В. С. і А. С.) вызваліцца, з аднаго боку, ад усялякай асаблівай, па-за ім і над ім стаячай натурфіласофіі, з другога боку — ад свайго ўласнага, атрыманага ў спадчыну ад англійскага імперыялізму, абмежаванага метаду мыслення».

І. В. Гётэ ў 1808 г. адзначаў: «Ад філосафа нельга патрабаваць, каб ён быў фізікам; і тым не менш яго ўздзеянне на галіну фізікі і неабходна, і пажадана. Для гэтага яму не патрэбны прыватнасці, трэба толькі паняцце тых канчатковых пунктаў, дзе гэтыя прыватнасці сыходзяцца». Аднак Энгельс пераконвае нас сваімі даследаваннямі ў галіне прыродазнаўства ў тым, што калі філосаф (роўна як і даследчык прыроды) будзе займацца толькі «канчатковымі пунктамі», не звяртаючы ўвагі на прыватнасці, у якіх нярэдка хаваецца тая або іншая сапраўды рэвалюцыйная ідэя, то магчыма не зразумець разглядаемую галіну навуковых ведаў, а тым самым і замарудзіць навуковы працэс.

Вось чаму ў цяперашні час асаблівае значэнне набывае наказ Энгельса вучоным: дыялектычны матэрыялізм становіцца **абсалютна неабходным прыродазнаўству,** паколькі яно перайшло ад пазнання прадметаў прыроды да пазнання яе працэсаў. І як паказвае вопыт бурнага развіцця навукі сярэдзіны XX стагоддзя, найбольшых поспехаў дабіваюцца менавіта тыя даследчыкі, якія ўзброены адзіна трывалым метадам пазнання прыроды — дыялектычным, адным з першаадкрывальнікаў якога і быў Ф. Энгельс.

В. СІМАНАЎ,
дацэнт кафедры тэарэтычнай фізікі,

А. СІНЮК,
асістэнт кафедры філасофіі.

Добра папрацавалі, добра адпачылі

Невялікая вёска Салтанаўка — цэнтр брыгады № 4 калгаса «Юбілейны» Буда-Кашалёўскага раёна. Калі-б спатрэбілася даваць аб вёсцы звесткі для энцыклапедыі, вучоныя, мусіць, напісалі б коратка: 38 двароў, каля 100 чалавек жыхароў, аднакамплектная пачатковая школа, невялікі клуб, малочнатаварная ферма, свінаферма.

Тут, у Салтанаўцы, працавалі на ўборцы бульбы студэнты першай і трэцяй груп 4 курса гісторыка-філалагічнага факультэта. Працавалі нядоўга— усяго тыдзень. І ўсе ж аб іх рабоце ёсць што расказаць...

Раніца. Вуліца вёскі — у ваце туману. Цішыня. Здаецца, усё спіць. Але не.

На ўсходнім канцы вёскі гурчыць трактар. У прычэпе — нашы хлопцы: Р. Нямцоў, В. Васькевіч, Ул. Давыдаў і М. Купцоў. Апошнія два — старасты груп.

Трактар віляе паміж лужынамі на вуліцы сяла, а хлопцы ўважліва глядзяць на хаты. Адтуль пад радасны брэх сабак, бразгаючы вёдрамі, выходзяць дзяўчаты: В. Міцкевіч, Т. Петухова, А. Галкоўская... А ў наступным двары ўжо стаяць, чакаюць трактара Л. Струпянёва, М. Канцавая, В. Рыдкіна, Н. Рабая.

— Вазьміце, дзяўчаткі, яблычак! Захочацца ў полі вадзічкі — самі па яблыку з'ясцё і хлопцаў пачастуеце! — Гэта руплівая гаспадыня клапоціцца аб сваіх пастаяльцах.

Між тым, трактар ужо ў канцы сяла, і старасты непрыкметна, аднымі вачыма, лічаць пасажыраў. Усе ў зборы, вёдры таксама ёсць ва ўсіх. Трэба пачынаць работу.

З'яўляецца брыгадзір. Ён дапамагае старастам размеркаваць студэнтаў.

Сёння дзяўчаты задаволены: збіраць бульбу яны будуць за бульбакапалкай. Тут можна даць добрую выпрацоўку!

— Учора падбіралі бульбу за культыватарам, — гаворыць староста першай групы Уладзімір Давыдаў. — На полі бульбу ўжо выбралі, і мы збіралі рэшткі. За дзень абыйшлі каля дзесяці гектараў. Вынік жа — усяго чатыры — пяць тон. А сёння — справа іншая.

Работа закіпела. У трактарны прычэп высыпана адно вядро бульбы, другое, і вось ужо малады хлапец на прычэпе не ўпраўляецца падхопліваць і высыпаць поўныя вёдры.

Наперадзе ўпэўнена ідзе Ніна Рабая. Яе спрытныя рукі кідаюць і кідаюць бульбіну за бульбінай у вядро. Разагнулася на момант, зрабіла крок—другі наперад — і зноў завіхаецца. Вядро, здаецца, напаўняецца само.

За работай Ніны непрыкметна назірае трактарыст—чалавек год пад пяцьдзесят, франтавік.

— Не ведаю якая настаўніца атрымаецца з гэтай дзяўчыны, — гаворыць ён, пыхкаючы самакруткай і падміргваючы хлопцам, — а жонка некаму добрая будзе! Вы толькі гляньце на яе: рукі працуюць, як аўтамат. У маёй жонкі так хутка працуе толькі язык!

Хлопцы, пасмяяўшыся, гавораць трактарысту, што Ніна і вучыцца надрэнна, і галасістая — яна актыўны ўдзельнік мастацкай самадзейнасці.

Добра, старанна працуюць і іншыя дзяўчаты: М. Канцавая, Л. Струпянёва, В. Рыдкіна, А. Каляда, Т. Дуброўская. Усе яны вучацца на беларускім аддзяленні. Не адстаюць ад калег і дзяўчаты з рускага аддзялення. Многія з іх выраслі ў горадзе, а праца на полі для гараджан, вядома, менш прывычная. Тым больш хочацца адзначыць добрую работу студэнтаў Н. Авакумавай, Т. Жалезняковай, В. Хмарнай, Ул. Давыдава, Р. Нямцова.

Напоўнены адзін прычэп — дзве тоны. Пакуль пад'язджае другі трактар, студэнты адпачываюць. Над полем, змяняючы адна другую, ляцяць песні. Адпачынак адначасова з'яўляецца і рэпетыцыяй: Грыша Нямцоў ужо развесіў у Салтанаўцы і ў суседнім сяле Буда-Люшава аб'яву-запрашэнне на канцэрт студэнцкай самадзейнасці.

К абеду напоўнены бульбай яшчэ два прычэпы, а ў канцы працоўнага дня Ул. Давыдаў разам з брыгадзірам падвялі агульны вынік — за дзень студэнты накапалі 11 з паловай тон бульбы...

А вечарам у клубе працаўнікі калгаса «Юбілейны» горача апладыравалі нашым спевакам, дэкламатарам, такім, як Ніна Рабая, Марына Канцавая, Тамара Дуброўская, Люба Акулава, Ніна Авакумава, Грыша Нямцоў, Уладзімір Давыдаў, Віктар Васькевіч. Вёў канцэрт Р. Нямцоў, дапамагалі яму Н. Авакумава і В. Давыдаў.

Пачуцці прысутных выказала пасля канцэрта загадчык мясцовай пачатковай школы:

— У нас яшчэ ніколі не было такіх вясёлых студэнтаў. Вось ужо сапраўды: добра папрацавалі, добра адпачылі. І нам радасць прынеслі.

М. РОДЧАНКА.

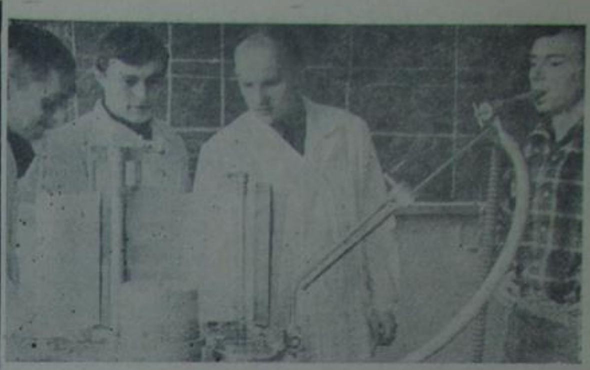

На здымку: на практычных занятках у лабараторыі фізіялогіі спорту.

Хлебаробы ўдзячныя студэнтам

Студэнты 4 курса біёлага-глебавага факультэта і факультэта фізічнага выхавання ў мінулую нядзелю працавалі на ўборцы караняплодаў у аддзяленні «За Радзіму» калгаса «Перамога» Гомельскага раёна.

Работа была арганізавана надрэнна, і ў выніку караняплоды былі ўбраны з плошчы больш чым чатыры гектары. Частка іх была вывезена з поля ў месцы захоўвання.

У гэты ж дзень студэнты працавалі і на палях калгаса імя Леніна Буда-Кашалёўскага раёна. Тут яны ўбіралі бульбу і таксама ядрэнна папрацавалі.

Даволі трывожнае становішча склалася ў вобласці з уборкай бульбы і караняплодаў. А халады ж не чакаюць. Таму дапамога гаспадаркам вобласці з боку студэнтаў як гэтых факультэтаў, так і іншых вельмі дарэчы. І хлебаробы вельмі ўдзячныя студэнтам нашага універсітэта за дапамогу.

Наш кар.

ДАПАМАГЛІ КАЛГАСУ

На працягу тыдня 60 студэнтаў пятага курса біёлага-глебавага факультэта дапамагалі ўбіраць бульбу калгасу імя Леніна Буда-Кашалёўскага раёна. За нядзелю мы выкапалі больш 200 тон клубняў.

Асабліва дружна папрацавалі рабяты 1 і 2 груп. Сярод іх вызначыліся Галя Цуканава, Рая Ткачэнка, Валя Раманава, Наташа Новік, Рыта Макоўская і іншыя.

Хочацца адзначыць, што праўленне калгаса як след паклапацілася аб нас, наладзіла выдатнае харчаванне, дастаўку студэнтаў на месца работы. Усё гэта садзейнічала высокапрадукцыйнай рабоце.

В. ПЛАТОНАВА,
студэнтка 5 курса біёлага-глебавага факультэта.

НАШЫ ЮБІЛЯРЫ

ЛЮБОЎ ВАСІЛЬЕЎНА ЦЭХАНОВІЧ

14 кастрычніка 1970 года споўнілася 50 год з дня нараджэння і 25 год навукова-педагагічнай і грамадскай дзейнасці старшага выкладчыка кафедры беларускай і рускай моў Любові Васільеўны Цэхановіч.

Любоў Васільеўна Цэхановіч нарадзілася на Полаччыне ў сям'і малазямельнага селяніна. Пасля заканчэння сямі класаў паступіла ў Полацкае педагагічнае вучылішча. Мара стаць настаўніцай, вучыць дзяцей роднай мове прывяла вясковую дзяўчыну на лінгвістычна-літаратурны факультэт Мінскага педагагічнага інстытута імя А. М. Горкага. Але чорная навала вайны на гады спыніла далейшую вучобу. Вярнуўшыся ў родную вёску, займаючыся разам з бацькамі гаспадаркай, не пакідала Люба думкі пра барацьбу за вызваленне Беларусі.

Летам 1943 года стала сувязной атрада «Мститель», які дзейнічаў у Ветрынскім раёне на Полаччыне. Пазней давялося перайсці ў партызанскі атрад, выконваць заданні камандавання. У адзін з зімовых дзён 1944 года дзяўчаты-партызанкі трапілі ў аблаву і былі кінуты ў канцэнтрацыйны лагер. Але вызваленне прыйшло.

З першага дня вызвалення паехала Любоў Васільеўна працаваць на вёску настаўніцай. Але дачуўшыся, што аднавіў работу родны інстытут, рашыла заканчваць апошні курс. Як здольную студэнтку, яе пакінулі працаваць на кафедры беларускай мовы. Працавала, вучыла іншых, вучылася сама: паспяхова здавала кандыдацкі мінімум, пісала рэфераты, артыкулы. Тут жа ў інстытуце сустрэла і спадарожніка свайго жыцця. Шчасце мроілася бясконцым, але жыццё сплանавала па-свойму.

Застаўшыся з маленькай дачкой на руках, прыехала Любоў Васільеўна ў Гомель і пачала працаваць выкладчыцай кафедры беларускай і рускай моў. Побач з педагагічнай работай шмат увагі ўдзяляла і навуковым пытанням, друкавала работы па розных тэмах беларускага мовазнаўства. З цікавымі дакладамі яна выступала на канферэнцыях у Мінску, Кіеве і іншых гарадах краіны.

Многа сіл аддае Любоў Васільеўна выхаванню студэнтаў. І яны плоцяць ёй шчырым прызнаннем і павагай.

Ёй мінула пяцьдзесят. А наперадзе яшчэ шмат гадоў плённай работы, шчаслівых здабыткаў і здзяйсненняў.

Ад шчырага сэрца віншуем Любоў Васільеўну з 50-годдзем і жадаем ёй здароўя, шчасця, поспехаў у рабоце.

Супрацоўнікі кафедры.

ЦЕПЛЫНЯ СЯБРОЎСКІХ СУСТРЭЧ

З адказным візітам студэнты Гомельскага дзяржаўнага універсітэта прыбылі ў Польшчу 2 жніўня. Кракаў сустрэў цудоўным надвор'ем. У ліпені тут прайшлі праліўныя дажджы, якія нанеслі вялікую шкоду сельскай гаспадарцы. Мы, можна сказаць, прывезлі з сабою сонейка. Яно было нашым спадарожнікам на працягу ўсяго жніўня.

Кракаў — адзін са старажытнейшых гарадоў Еўропы, былая сталіца Польшчы — пакінуў у нас глыбокае ўражанне. Гісторыя з табой размаўляе тут на кожным кроку. Калі б кожны будынак змог расказаць усё тое, што ён бачыў, тады б перад намі паўстала шматвекавая біяграфія Польшчы, пачынаючы ад X стагоддзя да нашых дзён. Нездарма Кракаў называюць музеем музеяў.

Наша знаёмства з Кракавам пачалося з Ягелонскага універсітэта — аднаго са старэйшых універсітэтаў свету, які заснаван польскім каралём Казімежам Вялікім у 1365 годзе — за 127 год да адкрыцця Амерыкі. Адным з першых быў пабудаваны гатычны будынак Калегіум Майус, які існуе і па сённяшні дзень і з'яўляецца незвычайна цікавым музеем старажытнейшых універсітэцкіх інтэр'ераў, рэктарскіх партрэтаў, рэгалій, кніг і навуковых дапаможнікаў.

З вялікай увагай слухалі мы гіда, які расказваў аб традыцыях універсітэта, захаваўшыхся са старажытных часоў, аб тым, што ў гэтым універсітэце вучыўся Мікалай Капернік — адзін з буйнейшых астраномаў свету. З хваляваннем глядзелі мы на тыя прыборы, якімі ён карыстаўся. У Калегіум Новум, у больш пазнейшым універсітэцкім будынку, нас уразіла зала пасяджэнняў Вучонага Савета сваёй урачыстасцю, лацінскімі традыцыямі, якія існуюць і па сённяшні дзень і ўвасабляюць звычайна ў дні свят універсітэта. Унутры гэтага будынку ёсць мемарыяльная дошка, на якой напісана, што ў час другой сусветнай вайны былі па-зверску закатаваны 100 польскіх вучоных, выкладаўшых у Ягелонскім універсітэце. Яны адмовіліся супрацоўнічаць з нямецкімі захопнікамі. Выкладчыкі і студэнты не забываюць аб гэтым.

Гісторыя Кракава пачынаецца з Вавельскага каменнага ўзгорку, на якім з X стагоддзя пачалося будаўніцтва ўмацаванняў і замку першых польскіх каралёў. Зараз на Вавельскім узгорку знаходзіцца каралеўскі замак XVI стагоддзя, пабудаваны ў стылі эпохі Адраджэння. У яго раскошных памяшканнях знаходзіцца самая багатая ў свеце калекцыя габеленаў, якія былі выраблены ў сярэдзіне XVI стагоддзя майстрамі з Фландрыі па заказу караля Сігізмунда Аўгуста. У гэтым жа замку знаходзіцца выстаўка захопленых у туркаў ваенных шатроў, персідскіх дываноў, арабскіх малітоўнікаў, якія настолькі бясцэнныя, што калектыўныя экскурсіі туды не дазваляюцца. Нам прыйшлося знаёміцца з гэтай выстаўкай толькі па фотаздымках.

На Вавельскім узгорку пабудаван таксама адзін з цудоўнейшых будынкаў: кафедральны сабор, у якім знаходзяцца грабніцы каралёў і выдатнейшых людзей Польшчы. Тут, у падземным склепе, пахаваны Тадэуш Касцюшка — герой вызваленчай барацьбы ў Польшчы, Адам Міцкевіч — вялікі польскі паэт.

Далей, калі спусціцца з Вавельскага ўзгорку, можна трапіць на адну з прыгажэйшых у Кракаве Старую рыначную плошчу, з усходняга боку якой размясціўся Марыяцкі касцёл XIV стагоддзя, які зачароўвае прыгажосцю сваёй готыкі. Самым каштоўным багаццем у гэтым касцёле з'яўляецца галоўны алтар, які быў створан вялікім польскім скульптарам Вітолем Створам. Ён складаецца з галоўнага алтару і чатырох бакавых. У галоўнай частцы знаходзіцца ансамбль вялікіх фігур з ліпавага дрэва. Гэты ансамбль уяўляе з сябе багамацер. Бакавыя алтары маюць мноства сцэн, мадэлямі для якіх з'явіліся мяшчане, сяляне з прыгарадных вёсак, іх звычаі — усё тое, што скульптар змог

убачыць у рэальным жыцці.

У цэнтры рыначнай плошчы размешчаны сукенніцы, пабудаваныя ў XVI стагоддзі на сродкі купцоў — суконшчыкаў для продажу сваіх тавараў. Пазней гэты будынак быў упрыгожаны прыбудовамі італьянскіх скульптараў.

М. ПРЫХОДЗЬКА.

На здымках: злева — вось ён, горад-музей Кракаў; уверсе — каля помніка Адаму Міцкевічу.
Фота аўтара.

(Працяг у наступным нумары).

УДАСКАНАЛЬВАЦЬ ВУЧЭБНЫ ПРАЦЭС

Вучоны Савет факультэта фізічнага выхавання заслухаў і абмеркаваў гадавую справаздачу аб стане вучэбнай, навуковай і выхаваўчай работы на факультэце ў 1969—70 навучальным годзе. Яе зрабіў дэкан факультэта, кандыдат педагагічных навук А. Ф. Сямікоп.

У справаздачы быў зроблен аналіз работы прафесарска-выкладчыцкага саставу і калектыву студэнтаў. У мінулым годзе праведзена вялікая работа па расшырэнню вучэбнай базы, рэканструкцыі і рамонту спартыўных залаў, будаўніцтву шэрагу аб'ектаў. Аднак вучэбна-матэрыяльная база факультэта недастатковая. У сувязі з гэтым даводзіцца плаціць вялікую суму за арэнду памяшканняў.

Тав. Сямікоп адзначыў, што студэнты прапускаюць многа заняткаў без уважлівых прычын.

Вялікую трывогу выклікаюць выпадкі парушэння студэнтамі грамадскага парадку, хуліганства. З дваццаці студэнтаў, якія выключаны з факультэта, 9— адлічаны за дрэнныя паводзіны. Усё гэта гаворыць аб тым, што неабходна рэзка палепшыць палітыка-выхаваўчую работу сярод моладзі і асабліва індывідуальную з кожным чалавекам.

Гаворачы аб арганізацыі вучэбнага працэсу, дэкан адзначыў, што поўнасцю выканан вучэбны план, актывізавалася навуковая работа. Некаторыя выкладчыкі паспяхова абаранілі кандыдацкія дысертацыі, апублікавалі ў друку больш 30 навуковых работ.

У нашай навучальнай установе добра наладжана спартыўна-масавая работа сярод студэнтаў. Аб гэтым гаворыць яскрава той факт, што ГДУ стаў пераможцам у гэтым пытанні сярод універсітэтаў краіны. Вялікая ўвага ў дакладзе ўдзелена палітыка-выхаваўчай і культурна-масавай рабоце сярод студэнтаў, а таксама пытанням удасканальвання спартыўнага майстэрства.

А. Ф. Сямікоп падрабязна спыніўся на канкрэтных задачах, якія стаяць перад калектывам факультэта ў гэтым навучальным годзе.

Прафесар Г. П. Мялехін, які выступіў у спрэчках, адзначыў неабходнасць павышэння патрабаванняў дэканата да загадчыкаў кафедр, выкладчыкаў і студэнтаў для паляпшэння арганізацыі вучэбнага працэсу, выканання планаў работы.

В. а. дацэнта М. П. Талстапятаў звярнуў увагу Вучонага Савета на тое, што вялікі аб'ём вучэбнай нагрузкі выкладчыкаў зніжае якасць практычных заняткаў.

У іншых выступленнях было ўказана на нездавальняючую работу бібліятэкі і кабінета для самастойнай падрыхтоўкі студэнтаў. Нехапае падручнікаў па фізіялогіі чалавека, а на кніжнай базе іх 200 экземпляраў новага выдання. Былі закрануты і іншыя пытанні.

У спрэчках таксама выступілі старшыя выкладчыкі І. Д. Будзюхін, Б. А. Царыкаў.

На Вучоным Савеце зацверджан план работы факультэта на першы семестр, разгледжана пытанне аб выкананні дысертацыйнай работы старшым выкладчыкам Б. М. Зайцавым.

В. КУЗНЯЦОЎ,
сакратар Вучонага Савета факультэта фізічнага выхавання.

ВЫДАЕ КЛУБ АМАТАРАЎ САТЫРЫ І ГУМАРУ (КЛАСІГ)

Такім чынам, таварышы, лёд крануўся. Класіг пачаў атрымліваць нават фотаздымкі. Вось першы, дасланы студэнтам 4 курса біёлага-глебавага факультэта Аляксандрам Атрушкевічам. Як яго назваць? Ды як хочаце! А мы яго называем: «Без слоў...»

НІ ПУХУ, НІ ПЕР'Я!

Першая сесія. Кожны студэнт памятае гэтую прыступку у сваім жыцці. Яно і зразумела — цяжка забыць хваляванні перад залікамі і экзаменамі і свае адкрыццё, што выкладчыкі не такія ужо і страшныя, калі добра засвоіш праграмны матэрыял.

Для 75 студэнтаў-завочнікаў геалагічнага і эканамічнага факультэтау нашага універсітэта таксама прыйшла пара сесіі. Праўда, пакуль што не трэба рыхтавацца да экзаменаў і залікаў — сесія ўстановачная.

На першых занятках прарэктар універсітэта па завочнаму навучанню дацэнт Тамара Паўлаўна Трацэўская расказала першакурснікам аб перспектывах росту і развіцця Гомельскага дзяржаўнага універсітэта, пазнаёміла іх з выкладчыкамі і кіраўнікамі факультэтаў.

Гутару з некаторымі юнакамі і дзяўчатамі, высвятляю, што прывяло іх у ГДУ.

— Я многа чытала кніг і глядзела фільмаў аб цікавай прафесіі разведчыкаў зямных нетраў, — расказвае работніца геолага-здымачнай экспедыцыі Верхне-Нёманскай партыі Святлана Петрушкевіч, — у якойсьці ступені гэта дапамагло ў выбары будучай спецыяльнасці. Мая мара — стаць геолагам.

Іншым шляхам прыйшоў на эканамічны факультэт выпускнік Гомельскай сярэдняй школы № 24 Аляксандр Голубаў. Яго бацькі Кацярына Васільеўна і Уладзімір Мікалаевіч — інжынеры-эканамісты. Яны часта расказвалі сыну аб сваёй прафесіі, рыхтавалі яго да выбару будучай спецыяльнасці. Саша таксама рашыу стаць эканамістам. Пакуль жа ён працуе вучнем слесара ў лабараторыі будаўнічых матэрыялаў абласнога ўпраўлення мясцовай прамысловасці.

— Мне ў выбары будучай спецыяльнасці дапамагла ваша газета, — расказвае першакурсніца эканамічнага факультэта Люба Жураўлёва, якая з залатым медалам скончыла Веткаўскую СШ № 2, — да нас у школу прыйшоў нумар «Гомельскага універсітэта», у якім падрабязна расказвалася аб факультэтах ГДУ, аб спецыяльнасцях, якія можна набыць. Гэта вызначыла мой канчатковы выбар. Пасля школы паступала на стацыянар эканамічнага факультэта. Праўда, не прайшла па конкурсу. І я рашыла працаваць і вучыцца завочна.

Люба Жураўлёва — ткачыха Веткаўскай ткацкай фабрыкі.

Прайшлі першыя дні ўстановачнай сесіі. 75 першакурснікаў-завочнікаў уліліся ў студэнцкую сям'ю. Шчаслівага ж вам шляху, юнакі і дзяўчаты, ні пуху, як кажуць, ні пер'я!

П. РАМАНАЎ.

НА ВЯЧЭРНІМ ПАДРЫХТОЎЧЫМ

Два тыдні ідуць ужо заняткі на вячэрнім падрыхтоўчым аддзяленні універсітэта. На яго залічаны 25 слухачоў, якія паспяхова сумяшчаюць працу на прадпрыемствах з наведваннем лекцый.

Хто ж рыхтуецца да ўступных экзаменаў будучага навучальнага года?

Рыгор Самасуд — перадавы маляр будаўнічага ўпраўлення № 107 трэста № 10. Камуніст Р. С. Самасуд 14 год працуе на вытворчасці, скончыў школу рабочай моладзі, актыўна ўдзельнічае ў грамадскім жыцці свайго калектыву, узначальвае камсамольскую арганізацыю ўпраўлення.

Амаль два дзесяцігоддзі складае працоўны стаж электрамантажніка станкабудаўнічага завода імя С. М. Кірава Юрыя Сяргеевіча Мендубаева. Ён высокакваліфікаваны рабочы пятага разраду, брыгадзір брыгады камуністычнай працы зборачнага цэха. Без адрыву ад вытворчасці член КПСС Ю. С. Мендубаеў скончыў сярэднюю школу.

Перадавікамі вытворчасці з'яўляюцца слухачы слесар завода «Гідрапрывад» М. Грэчуха і токар гэтага ж прадпрыемства У Харошка, работніца завода гандлёвага абсталявання М. Храмянкова і іншыя.

Наш. кар.

Ой ты, Сож, рака імклівая...

ФОТАЭЦЮД.

ГЭТЫ ЦІКАВЫ СВЕТ

ПАЛЕСКІЯ ЦАР-ДУБЫ

Паміж вёскамі Гліннная Слабада і Малыя Аўцюкі на шашы Гомель — Калінкавічы з левага боку ў квартале № 27 Галявіцкага лясніцтва велічна ўзвышаюцца два цар-дубы. Вышыня аднаго з іх — 30 метраў, дыяметр ствала — 1 метр 98 сантыметраў, узрост — 500 год. Агульная кубамаса — 32 кубічных метры.

Вышыня другога дуба — 32 метры, дыяметр ствала — 1 метр 52 сантыметры, узрост — 500 год. Агульная кубамаса — 27 кубічных метраў.

Дзяржаўным камітэтам Савета Міністраў БССР па ахове прыроды гэтыя два цар-дубы аб'яўлены помнікамі прыроды і ахоўваюцца дзяржавай.

ВЫСТУПАЕ ЖУЛЬБА

Аднойчы Асіпкоў Фёдар Іванавіч, супрацоўнік Кіеўскага абласнога камітэта ДТСААФ, прывёз у сваю родную вёску Асінаўку на Віцебшчыне незвычайнага госця... слаўнага сабаку Жульбу.

Гэта не толькі вучоны сабака, выдатны пагранічнік і чэкіст, але і артыст. Здымаўся ён у фільмах «Над Цісай», «Сашко», у кіеўскай кінахроніцы.

І вось па запрашэнню аднавяскоўцаў і вучняў мясцовай школы Фёдар Іванавіч прывёз Жульбу на школьны стадыён і ўстроіў цікавае відовішча.

Жульба дэманстравала свой сапраўдны талент. Па камандах Фёдара Іванавіча яна выконвала складаныя заданні. Нездарма ж яна вучылася толькі на «выдатна» і ўзнагароджана 15 дыпломамі.

Усе з захапленнем глядзелі на сабаку Жульбу, грудзі якога ўпрыгожвалі чатыры залатыя і тры сярэбраныя медалі, 8 жэтонаў першай ступені.

* * *

На зямным шары навальніцы часцей за ўсё бываюць у другой палове дня — паміж 13 і 24 гадзінамі. Працягласць большасці навальніц каля гадзіны. Але ў тропіках і гарах Каўказа яны часам працягваюцца да 12—13 гадзін. Найбольшая колькасць навальнічных дзён — 220 у годзе — на востраве Ява, а ў горадзе Бейцензоргу — 322.

Здымкі для гэтага нумару газеты зрабіў **А. Рудчанка.**

БУДЗЕ ДОБРАЕ ПАПАЎНЕННЕ

ВЕСТКІ З ПРАКТЫКІ

Другі год запар у сярэдняй школе № 26 праходзяць педагагічную практыку студэнты факультэта фізічнага выхавання ГДУ. Практыканты з першых дзён актыўна ўключаюцца ў жыццё школы: праводзяць урокі, арганізоўваюць і праводзяць трэніроўкі ў спартыўных секцыях, вучацца будаваць прасцейшыя спартыўныя пляцоўкі.

З першых дзён бягучага навучальнага года ў нас праходзяць практыку чацвёртакурснікі. Яны зарэкамендавалі сябе з лепшага боку. С. Гарын, В. Бабкоў, А. Бандарэнка і А. Шынкевіч аднавілі сектары для скачкоў у даўжыню і вышыню, адрамантавалі спартыўны інвентар. Студэнты актыўна ўдзельнічаюць у грамадскай рабоце. Яны правялі камсамольска — маладзёжны крос, былі прадстаўнікамі школьных каманд на гарадскіх спаборніцтвах. Са свайго боку мы дапамагаем ім у падрыхтоўцы да ўрокаў, разбіраем заняткі. Трэба адзначыць, што будучыя выкладчыкі прыслухоўваюцца да нашых заўваг, робяць неабходныя вывады.

Некалькі нашых заўваг. Пры правядзенні ўрокаў з музычным суправаджэннем у студэнтаў узнікаюць цяжкасці. Відаць, трэба больш увагі ўдзяляць музычна-рытмічнай падрыхтоўцы.

Неабходна, каб будучыя выкладчыкі фізічнай культуры больш увагі ўдзялялі і методыцы правядзення асноўнай часткі ўрока.

Паўтара месяца практыкі паказалі, што выпускнікі, якія праходзяць у нашай школе практыку, з'явяцца добрым папаўненнем выкладчыкаў.

М. ШЫРЫНКІНА,
М. СТАРЧАНКА,
выкладчыкі Гомельскай СШ № 26.

Рэдактар К. КАЛІНАЎ.

АЗ 32472 «Гомельский университет» — орган парт кома, ректората, комитета ЛКСМБ, профкома и месткома Гомельского государственного университета (на белорусском языке). Адрас рэдакцыі: Гомель вул. Савецкая, 108. Гомельская фабрыка «Палесдрук» Дзяржаўнага Камітэта Савета Міністраў БССР па друку. Гомель, Савецкая, 1. Зак. 6299